

ЗМІНА ІМЕНІ (ВЛАСНОГО ІМЕНІ, ПО БАТЬКОВІ, ПРИЗВИЩА) ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Золотухіна О.А.

Науковий керівник: ст. викладач Махова Л.О.

Ім'я здавна є засобом індивідуалізації людини в суспільстві та належить до особистих немайнових благ фізичної особи. Значення цього блага в цивільному обігу полягає в тому, що фізична особа набуває прав і створює для себе цивільні обов'язки, а також здійснює ці права і виконує ці обов'язки від свого імені.

Фізична особа має право на ім'я, яке не може бути відчужене. Ім'я необхідно людині для реалізації цивільних прав і обов'язків, що нормативно закріплено в статті 28 Цивільного кодексу України. Одночасно у частині третій цієї статті зазначено, що ім'я фізичній особі надається відповідно до закону [1].

В Україні найменування прізвища, ім'я та по батькові є обов'язковими елементами повного імені, яке вживається в офіційних документах. Вони є тими ознаками, які індивідуалізують особу, виділяють її з-поміж інших, надаються їй при державній реєстрації народження і є невід'ємними від неї.

Однією із складових права на ім'я є право розпорядження ім'ям, одним з його найпоширеніших видів є право на зміну імені.

Відповідно до законодавства, кожна особа, яка досягла 16-річного віку, може на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по батькові.

За згодою батьків це можна зробити і в більш ранньому віці — у 14 років. У разі якщо над дитиною, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені, та (або) по батькові такої дитини здійснюється за згодою піклувальника.

З 14-річного віку особа має право змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по батькові за згодою одного з батьків, якщо:

1) другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно цієї дитини;

2) відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері [2].

У разі якщо над фізичною особою, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені такої особи здійснюється за згодою піклувальника.

З метою зміни імені (прізвища, власного імені, по батькові) подається відповідна заява. Громадяни України, які проживають на її території подають заяви до відділів реєстрації актів цивільного стану за місцем проживання; громадяни України, які постійно проживають за кордоном - до дипломатичного

представництва або консульської установи України, в якій вони перебувають на постійному консульському обліку.

Зазначена заява подається у письмовій формі разом з паспортом громадянина України, а у разі, коли заявник постійно проживає за кордоном, - з пред'явленням паспорта громадянина України для виїзду за кордон.

Щоб змінити ім'я або прізвище за власним бажанням, необхідно подати заявку на порталі iGov.org.ua або звернутися ДРАЦС за місцем проживання. До заяви додаються:

- 1) паспорт громадянина України;
- 2) свідоцтво про народження;
- 3) свідоцтво про шлюб (якщо Ви перебуваєте в шлюбі);
- 4) свідоцтво про розірвання шлюбу (якщо шлюб розірвано);
- 5) свідоцтва про народження дітей (якщо Ви маєте неповнолітніх дітей);
- 6) свідоцтва про зміну Вашого імені, імені батька чи матері, якщо вони були раніше змінені;
- 7) фотокартка;
- 8) квитанція про сплату державного мита.

Щоб підтвердити достовірність поданих документів, відділ ДРАЦСу додає до них копії відповідних актових записів цивільного стану або витяги з Державного реєстру актів цивільного стану громадян. При необхідності направляє запити в архіви інших відділів ДРАЦС.

Також РАЦС направляє запит до органів внутрішніх справ за місцем проживання. На основі отриманих даних ДРАЦС протягом трьох місяців готує висновок про дозвіл змінити ім'я або відмову і направляє його заявникові. В окремих випадках термін розгляду заяви може бути подовжений ще на три місяці.

Відмова у наданні дозволу на зміну імені здійснюється з наступних підстав:

- 1) перебування заявника під слідством, судом, адміністративним наглядом;
- 2) наявність у заявника судимості, яку не погашено або не знято в установленому законом порядку;
- 3) офіційне звернення правоохоронних органів іноземних держав про оголошення розшуку заявника;
- 4) подання заявником неправдивих відомостей.

Відмова у наданні дозволу на зміну імені може бути в установленому порядку оскаржена у суді.

Протягом трьох місяців заявник, якому надано дозвіл на зміну імені може звернутися для реєстрації зміни імені до відділу реєстрації актів цивільного стану, дипломатичного представництва або консульської установи України, які складають актовий запис про зміну імені. Якщо заявник без поважних причин у зазначений строк не звернувся до відділу реєстрації актів цивільного стану,

дипломатичного представництва або консульської установи України для реєстрації зміни імені, дозвіл на зміну імені втрачає силу.

Реєстрація зміни імені громадян України, які проживають на території України, проводиться відділом реєстрації актів цивільного стану після сплати заявником державного мита, громадян, які постійно проживають за кордоном, проводиться дипломатичним представництвом або консульською установою України після сплати заявником консульського збору.

Під час реєстрації зміни імені відділ реєстрації актів цивільного стану, дипломатичне представництво або консульська установа України видає заявникові свідоцтво про зміну імені.

Зміна прізвища, імені, по батькові у разі усиновлення відбувається за наступними правилами:

- усиновителі подають в суд заяву про усиновлення, в якій повинно міститися клопотання про зміну прізвища, імені та по батькові дитини;
- суд робить позначку про зміну прізвища, імені та по батькові усиновленої дитини або повнолітньої особи в рішенні про усиновлення;
- на підставі рішення суду про усиновлення до актового запису про народження дитини або повнолітньої особи ДРАЦС вносить відповідні зміни і видає нове свідоцтво про народження;
- свідоцтво про народження, видане раніше, анулюється.

За заявою усиновителів також може бути змінено ім'я дитини. Для цього необхідна згода дитини (відповідно до її віку).

Якщо усиновитель один, то по батькові дитини змінюється, якщо усиновитель записується батьком дитини. Якщо всиновлюється повнолітня особа, її прізвище, ім'я та по батькові можуть бути змінені за заявою усиновителя та усиновленої особи.

Якщо усиновлення скасовується або визнається недійсним, то дитина має право відновити своє прізвище, ім'я та по батькові, які вона мала до усиновлення.

Зміна прізвища при укладенні шлюбу відбувається наступним чином:

- подружжя має право вибрати прізвище одного з них як спільне для сім'ї.
- наречена, наречений мають право приєднати до свого прізвища прізвище чоловіка/дружини. Якщо обоє бажають мати подвійне прізвище, вони вирішують, яке прізвище буде йти першим.
- об'єднання більше двох прізвищ не допускається, якщо це не впливає із звичаю національної меншини, до якої належить наречена або наречений.
- якщо на момент шлюбу прізвище одного з подружжя вже є подвійним, він (вона) має право замінити одну із частин свого прізвища.

Отже, кожна людина має право на розпорядження своїм ім'ям, а саме на зміну імені. Законодавство дозволяє нам здійснити зміну прізвища чи імені, це явище не таке вже й рідкісне. Людина вірить в те, що зі зміною імені почнеться нове життя.

Перелік посилань

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010 року № 2398-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>